

מדינת ישראל – משרד הבריאות

החטיבה לעניני בריאות

מנהל רפואה

חוזר מס': 20/2006

ירושלים, כ' תמוז תשס"ו
16 יולי, 2006

תיק מס': 2/14

אל: מנהלי בתי החולים הכלליים
מנהלי מחלקות היילודים וטיפול מיוחד ביילוד
מנהלי מחלקות ילדים
מנהלי האגפים הרפואיים – קופות החולים

הנדון: עדכון המלצות להפחתת הסיכון למות עריסה

מצ"ב המלצות בנושא שבנדון אשר הוכנו ע"י המחלקה לאם, לילד ולמתבגר במשרדנו.

הואילו להעביר תוכן חוזר זה לידיעת כל הנוגעים בדבר במוסדכם.

כ"ב ח"ב ה.
ד"ר יצחק ברגוביץ
המשנה למנכ"ל
וראש מינהל רפואה

העתק : המנהל הכללי
המשנה למנהל הכללי
ס/מנכ"ל להסברה ויחסים בינלאומיים
היועצת המשפטית
אחות ראשית ארצית וראש מינהל הסיעוד
ראש שרותי בריאות הציבור
רופאי מחוזות – לשכות בריאות מחוזיות
מנהל האגף לרפואה כללית

כתובת המשרד : רח' רבקה 29, קומה 4, ירושלים
מען למכתבים : ת"ד 1176, ירושלים, מיקוד – 91010
טלפון : 5681280 – 02 פקס : 6725821 – 02
דואר אלקטרוני : mminhal@moh.health.gov.il

מנהל המחלקה לאם, לילד ולמתבגר
מנהל המרכז הלאומי לבקרת מחלות
מנהלת האגף להבטחת איכות
מנהל אגף ביקורת פנים
מנהל המחלקה לרפואה קהילתית
מרכזת המועצות הלאומיות
הספרייה הרפואית
אחראית ארצית על הסייעוד – ברפואה כללית
אחות ראשית – קופ"ח הכללית
רופא ראשי – משרד הרווחה
קרפ"ר – צ.ה.ל
רע"ן רפואה- מקרפ"ר
קרפ"ר – שרות בתי הסוהר
מנכ"ל הסתדרות מדיצינית – "הדסה"
יו"ר ההסתדרות הרפואית בישראל
יו"ר ארגון רופאי המדינה
יו"ר המועצה המדעית – ההסתדרות הרפואית
מנכ"ל החברה לניהול סיכונים ברפואה
בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי
ארכיון המדינה

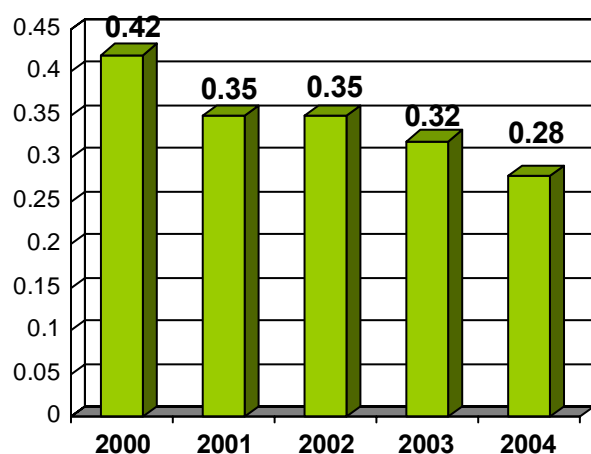
כתובת אתר האינטרנט בו מפורסמים חוזרי מינהל הרפואה וחוזרי
מנכ"ל היא: - www.health.gov.il

הנדון : עדכון ההמלצות להפחתת הסיכון למות עריסה – לאתר האינטרנט

רקע

תסמונת המוות בעריסה הינה מצב נדיר של מוות פתאומי ובלתי מוסבר של תינוק מתחת לגיל שנה, תוך כדי שינה. הסיכון למקרים מצערים אלה הינו בעיקר בגיל 2-4 חודשים. בישראל ארעו 57 מקרים של מות עריסה בשנת 2000 ומספרם ירד בהדרגה ל- 40 מקרים מתוך 145,000 לידות (שיעור של כ-3,600: 1 לידות בכלל האוכלוסייה בשנת 2004). שיעור המקרים של מות עריסה היה גבוה במגזר הערבי פי 4 מאשר במגזר היהודי. נתונים מפורטים על מספר המקרים והשיעור באוכלוסייה מופיע **בתרשים 1** :

תרשים 1. מות עריסה בישראל: 2000 - 2004

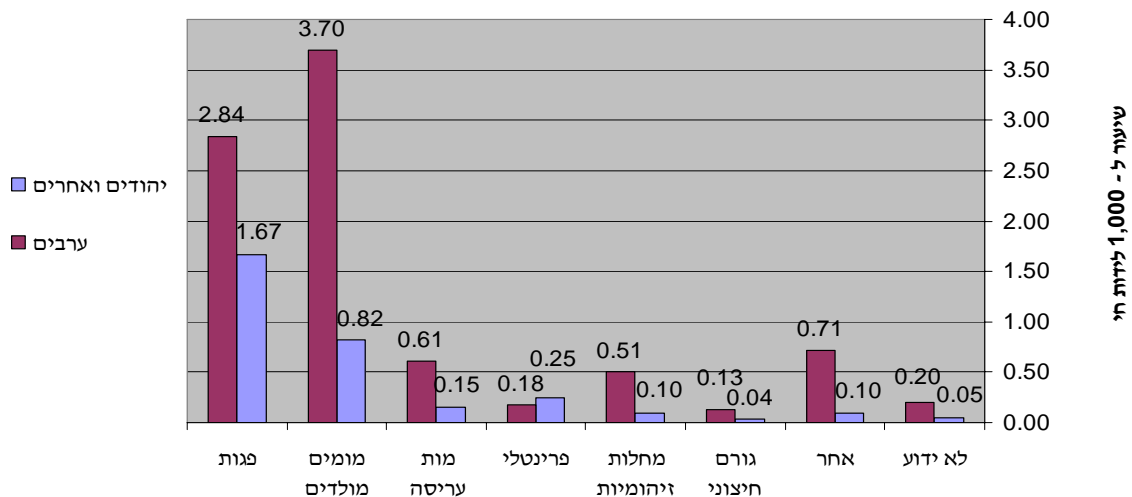

שיעור ל-1,000 לידות חי

שנה	מספר פטירות	שיעור ל-1,000 לידות חי
2000	57	0.42
2001	48	0.35
2002	45	0.32
2003	46	0.32
2004	40	0.28

בסה"כ, מות עריסה מהווה את סיבת המוות השלישית לתמותת תינוקות עד גיל שנה, כשהסיבות השכיחות יותר הינן פגות וסיבוכיה, ומומים מולדים - **תרשים 2**.

תרשים 2. תמותת תינוקות לפי קבוצות אוכלוסייה וסיבת מוות, שנת 2004

עד כה לא נמצא הסבר חד משמעי למות עריסה, אך ידועים גורמי סיכון למצב זה.

גורמי הסיכון למות עריסה:

- מצב סוציו-אקונומי ירוד
- אמהות חד הוריות, אמהות בגיל > 20 שנה
- עונת חורף
- פגות ומשקל לידה נמוך מאוד
- סדר לידה עולה (הסיכון קטן יותר בילד הראשון, ועולה בהדרגה בילדים הבאים)
- חימום יתר או קור
- שכיבה על הבטן או על הצד
- עישון בקרבת הילד (בבית, במכונית או בסביבת התינוק).
- תינוק שאינו יונק
- תינוק הישן יחד עם הוריו במטה (Bed sharing)
- מזרון ומצעי מטה רכים
- כימיקלים רעילים בסביבת התינוק

המלצות להקטנת הסיכון למוות בעריסה

- מומלץ להשכיב את התינוק הבריא לשינה על הגב – מחקרים רבים הראו כי שכיבה על הגב מקטינה באופן משמעותי את הסיכון למות עריסה בהשוואה להשכיבה על הבטן או על הצד. לכן מומלץ להשכיב את התינוק על הגב בעת השינה, אלא אם כן יש סיבה רפואית מיוחדת שבגללה ממליץ הרופא אחרת.
- לעומת זאת מומלץ להשכיב את התינוק בשעות שהוא ער על הבטן, כדי לאפשר לו לפתח את התפקודים הקשורים בשכיבה על הבטן מבחינת חוזק השרירים והתנועה.
- הטמפרטורה האופטימלית של החדר בו נמצא התינוק: **21 – 23 מעלות**
- יש להימנע לחלוטין מעישון בסביבת התינוק
- הנקה מקטינה את הסיכון למות עריסה.

- מומלץ למנוע שינה של התינוק עם הוריו באותה מיטה (bed sharing)
- מומלץ להשתמש **במזרון קשה**, עם תו תקן
 - **אין להשתמש במצעי מיטה רכים וכריות רכות**
 - **יש להימנע מהנחת כריות ובובות רכות בסמוך לתינוק**
 - **מומלץ להדק את השמיכה למרגלות המיטה ובצדדים**
 - יש להימנע משימוש בחומרי ריסוס, דאודורנטים, וחומרים נדיפים בסביבת התינוק
 - **בפגים** נדרשת השגחה נוספת

ככלל, **השימוש במכשיר ניטור** – אינו מומלץ לתינוק הבריא, פרט למקרים מיוחדים של תינוקות עם ארועים של הפסקות נשימה, או תינוקות עם חשד לאי יציבות בתפקוד הלב והנשימה. מומלץ להפנות תינוקות אלה לצורך אבחון והדרכת הורים בשימוש במכשיר ניטור, לפי הצורך, לאחד מהמרכזים הרפואיים הבאים:

שיבא תל השומר, רמב"ם חיפה, בני ציון חיפה, רבין-שניידר פתח תקוה, דנה-סוראסקי תל אביב, שערי צדק והדסה בירושלים, סורוקה באר שבע, אסף הרופא צריפין, ברזילי אשקלון, הכרמל חיפה, וולפסון חולון, רבקה זיו צפת, העמק עפולה.

שימוש במוצץ בזמן השינה – מחקרים שנערכו לאחרונה הראו שהסיכון למות עריסה קטן יותר בתינוקות שהשתמשו במוצץ. לעומת זאת השימוש במוצץ מגדיל את הסיכון לדלקת האוזן התיכונה, ושימוש ממושך במוצץ לאחר גיל שנה עלול ליצור ליקויי במבנה השיניים. כמו כן השימוש במוצץ בתינוק כבר בימים הראשונים לאחר הלידה עלול להקטין את הסיכוי לינוק.

לכן מומלץ לתת לתינוקות מוצץ בזמן השינה, רק לאחר שהתינוק כבר יונק בצורה סדירה והחל מגיל חודש. מומלץ לא להשתמש במוצץ לאחר גיל שנה.

התופעה של מות עריסה בתינוק בריא – נדירה ביותר